

Одеський державний університет внутрішніх справ
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

ПРАВОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ В ЕРУ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

1 січня – 11 лютого 2024 року

Львів – Торунь
Liha-Pres
2024

УДК [005.336.2:34]:[006.922.1:004:007.2](062.552)

П 68

Організаційний комітет:

Дмитро Швець – доктор юридичних наук, доцент, заслужений працівник освіти України, полковник поліції, ректор Одеського державного університету внутрішніх справ;

Максим Корнієнко – доктор юридичних наук, професор, полковник поліції, проректор Одеського державного університету внутрішніх справ;

Олег Шкута – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ;

Дмитро Афонін – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач науково-дослідної лабораторії з проблемних питань кримінального аналізу Одеського державного університету внутрішніх справ;

Ігор Биков – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблемних питань кримінального аналізу Одеського державного університету внутрішніх справ.

Правова компетентність в еру цифрової трансформації :

П 68 матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 1 січня – 11 лютого 2024 року. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. 132 с.

ISBN 978-966-397-368-5

У збірнику представлено матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Правова компетентність в еру цифрової трансформації» (1 січня – 11 лютого 2024 року).

УДК [005.336.2:34]:[006.922.1:004:007.2](062.552)

© Одеський державний університет внутрішніх справ, 2024

ISBN 978-966-397-368-5

© Центр українсько-європейського
наукового співробітництва, 2024

Криміналістичний аспект використання штучного інтелекту в діяльності з розслідування злочинів	
Колодіна А. С.	50
Штучний інтелект у кримінальному провадженні, зарубіжний досвід і міжнародно-правові стандарти	
Корнієнко М. В., Шкута О. О.	53
Роль цифрових технологій у формуванні правової компетентності майбутніх юристів	
Короєд С. О.	56
Збір інформації про незаконні активи з відкритих джерел за допомогою методології OSINT	
Крикун В. В., Биков І. О.	60
Штучний інтелект як учасник інформаційних відносин	
Кудрявцева Н. О.	62
Особливості використання активних та інтерактивних методів на лекційному занятті	
Кушнір І. П.	64
Моделі недобросовісної економічної діяльності під фокусом кримінального аналізу	
Мельник С. С.	66
Цифрова трансформація вищої освіти та науки: правова основа та реалії	
Панченко В. В.	70
Основи законодавчого регулювання охорони праці в Сполучених Штатах Америки	
Пасічник В. Б.	73
Доступ до інформації про кримінальні провадження для проведення наукових досліджень	
Пашковський М. І.	77
Інформаційна політика держави в умовах воєнного стану	
Письменна О. П.	82
Європейський та вітчизняний досвід гуманітарно-правової підготовки майбутніх інженерів	
Прилипко В. М.	85
Правове регулювання віртуальних активів: виклики, можливості та перспективи для правової системи України	
Присяжнюк І. І.	89
Безпосередність дослідження цифрових (електронних) доказів судом у кримінальному провадженні	
Сиза Н. П.	93

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ, ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД І МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ

Корнієнко М. В.

*доктор юридичних наук, професор, проректор
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Шкута О. О.

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри професійних та спеціальних дисциплін
Херсонський факультет
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Сьогодні у судових системах Китаю, Сполучених Штатів Америки, Великої Британії, Франції, Аргентини вже впроваджуються технології штучного інтелекту, які з математичною точністю можуть прогнозувати відсоток вірогідності судового рішення за відповідним алгоритмом та допомагають приймати судові рішення у відповідних провадженнях. Зазначені технології штучного інтелекту використовують програмне забезпечення та математичний апарат «машинного навчання» (machine learning) [3].

Машинне навчання дає змогу побудувати математичну модель з даних, що включає велику кількість змінних, які невідомі заздалегідь. Параметри конфігуруються поступово, під час фази навчання, яка використовує набори даних навчання для пошуку та класифікації. Різні методи машинного навчання розробники вибирають залежно від характеру завдань, які слід виконати (згрупувати). Ці методи, як правило, класифікуються на три категорії: навчання під наглядом (при навчанні з вчителем), непідконтрольне навчання (при навчанні без вчителя) та підкріплення навчання (при навчанні з підкріпленням). Ці три категорії групують різні методи, включаючи нейронні мережі, глибоке навчання тощо [3].

Система штучного інтелекту здатна використовувати великі дані, обчислювати, оцінювати, вивчати, робити дедуктивні міркування, абстрактно аналізувати та прогнозувати. Швидкість обробки інформації штучним інтелектом та його ефективність при прийнятті процесуальних рішень створює модель цифрової автоматизації процесуальних рішень. Така автоматизація спрощує процедуру прийняття подібних

рішень у подібних провадженнях, що, безумовно, підвищує ефективність та спрощує процедуру прийняття процесуальних рішень з погляду процесуальної економії [3].

У світі існує кілька юридичних сервісів/систем, що використовують штучний інтелект:

- у Франції – Doctrine.fr (пошукова система), Prédicte (аналітика, крім кримінальних справ), Case Law Analytics (аналітика, крім кримінальних справ), Juris Data Analytics – LexisNexis (пошукова система, аналітика, крім кримінальних справ);

- у Великій Британії – Luminance (аналітика), HART – Harm Assessment Risk Tool (аналітика, кримінальні справи, оцінка ризику шкоди);

- у Сполучених Штатах Америки – Watson/Ross – IBM (аналітика), Lex Machina – LexisNexis (аналітика), COMPAS – Correctional Offender Management Profiling for Alternative Sanctions використовуються судами США для оцінки ймовірності скоєння підсудним рецидиву злочинів та аналізу попередніх проступків;

- в Аргентині – Prometea (аналітика, цивільні та адміністративні справи);

- у Китаї – Compulsory Similar Cases Search and Reporting Mechanism (аналітика) застосовується у Верховному народному суді Китаю.

Найбільш потужні системи з ви- значеного переліку працюють у судах і поліції та допомагають суддям приймати процесуальні рішення. У Сполучених Штатах Америки працює система COMPAS (Correctional Offender Management Profiling for Alternative Sanctions), яку використовували суди штатів Нью-Йорк, Вісконсин, Каліфорнія, Флорида в окрузі Бровард та інші юрисдикції США. Програмне забезпечення COMPAS використовує алгоритм для оцінки потенційного ризику рецидиву злочинів. Відповідно до посібника користувача COMPAS терези були розроблені з використанням поведінкових та психологічних конструкцій, «що мають дуже високе значення для рецидиву злочинів та кримінальної кар'єри». Система COMPAS оцінює не просто ризик, а й майже два десятки так званих «криміногенних потреб», які стосуються основних теорій злочинності, включаючи «злочинну особистість», «соціальну ізоляцію», «зловживання наркотичними речовинами» та «проживання/стабільність». Відповідачі в кожній категорії класифікуються з низьким, середнім або високим рівнем ризику [1].

В Україні схожу роботу виконує персонал органу пробації у межах підготовки досудової доповіді, наглядової та пенітенціарної пробації.

Слід відмітити, що в Україні пробаційні програми тільки почали розвиватись і говорити про застосування штучного інтелекту при підготовці досудової доповіді дещо передчасно, але для порівняльного аналізу існуючих технологій штучного інтелекту та роботи персоналу пробації можна застосовувати аналогію. Згідно з ч.ч. 1, 3 ст. 9 Закону України «Про пробацію» досудова пробація – це забезпечення суду формалізованою інформацією, що характеризує обвинуваченого, з метою прийняття судом рішення про міру його відповідальності. Досудова доповідь про обвинуваченого повинна містити: соціально-психологічну характеристику; оцінку ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення; висновок про можливість виправлення без обмеження волі або позбавлення волі на певний строк (Law of Ukraine, 2015). Згідно з ч.ч. 1, 2 ст. 314–1 Кримінального процесуального кодексу України з метою забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого, а також прийняття судового рішення про міру покарання представник уповноваженого органу з питань пробації складає досудову доповідь за ухвалою суду. Досудова доповідь складається щодо особи, обвинуваченої у вчиненні злочину невеликої або середньої тяжкості, або тяжкого злочину, нижня межа санкції якого не перевищує п'яти років позбавлення волі. Досудова доповідь щодо неповнолітнього обвинуваченого віком від 14 до 18 років складається незалежно від тяжкості вчиненого злочину, крім випадків, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України (Law of Ukraine, 2012) [2].

З огляду на роботу систем COMPAS та HART штучний інтелект здатний оцінювати ризики рецидиву злочинів і з успішністю може бути використаний під час підготовки досудової доповіді у кримінальному провадженні, а також у наглядовій та пенітенціарній пробації в Україні. При вирішенні процесуальних питань щодо заходів забезпечення кримінального провадження чи обрання запобіжних заходів штучний інтелект може допомогти у роботі слідчого судді, враховуючи досвід роботи додатка Prometea. Використовуючи досвід судів Китаю у формуванні великих даних та впровадження систем штучного інтелекту за Compulsory Similar Cases Search and Reporting Mechanism, можна створити проект *автоматичного генерування судових рішень* в Україні [3].

Загалом, використання штучного інтелекту фактично *створює модель цифрової автоматизації процесуальних рішень*. Така автоматизація спрощує процедуру прийняття *подібних рішень у подібних провадженнях*, що, безумовно, підвищує ефективність та спрощує процедуру прийняття процесуальних рішень з погляду процесуальної економії. Для застосування штучного інтелекту в судовій системі

Україні необхідно прийняти відповідні законодавчі рішення, які будуть врегульовувати суспільні відносини у визначеній сфері діяльності людини. Європейська етична хартія про використання штучного інтелекту в судових системах та їх оточення від 3–4 грудня 2018 року вже заклала основи для майбутніх законодавчих рішень з впровадження штучного інтелекту у судах загальної юрисдикції України.

Література:

1. Matvieieva, L., Smokov, S., Korniienko, M. HATE CRIMES: INTERNATIONAL, REGIONAL, ECONOMIC, AND NATIONAL ASPECTS. *Baltic Journal of Economic Studies*. No. 3 Vol. 8(2022). С. 125–133. DOI: 10.30525/2256-0742/2022-8-3-125-133. Дата індексації 2022-12-11.

2. Shkuta, O., Korniienko, M., Yankovyi, M. FOREIGN EXPERIENCE IN PREVENTING MILITARY AND ECONOMIC CRIMES. *BALTIC JOURNAL OF ECONOMIC STUDIES*. 2022. Том 8. Вип. 4. С. 185–190. DOI: 10.30525/2256-0742/2022-8-4-185-190. Дата індексації 2023-04-06.

3. Leheza, Y., Len, V., Shkuta, O., Titarenko O., & Cherniak, N. (2022). Foreign experience and international legal standards for the application of artificial intelligence in criminal proceedings. *Revista De La Universidad Del Zulia*, 13(36), 276–287. Available at: <https://www.produccioncientificaluz.org/index.php/rluz/article/view/37557/41177>